Niek Tramper

Werkboek bij Het Woord in ons Midden

Werkboek bij ‘Het Woord in ons midden’: Deel 3

Aanwijzingen voor gebruikte figuren:

 : een stellingname die prikkelt om verder over na te denken

 : een vraag om mee aan de slag te gaan

 : een verheldering, waarbij soms ook je commentaar gevraagd wordt.

 : een introductie om op weg te helpen

 : een illustratie, of verwerking aan de hand van Bijbelgedeelten

 : een oefening om mee aan de slag te gaan

Deel - 3:
´Luisterend Leven als weg van de gemeenschap´

De bekende Duitse predikant Dietrich Bonhoeffer, die in 1945 vlak voor het einde van de Tweede Wereldoorlog door de Nazi´s werd omgebracht, omschreef het leven als christen kortweg als: ´gehoor geven aan de uitnodiging van Christus om Hem te volgen midden in de wereld´. In zijn boek ´Nachfolge´ (in het Nederlands: ´Navolging´) legt hij uit dat dit zowel vertrouwen (geloof) als gehoorzaamheid vraagt. Geloof zonder gehoorzaamheid is leeg, en gehoorzaamheid zonder geloof is blind. Een oprecht christen leeft met Christus en doet dat midden in de wereld. Navolging houdt nog een tweede uitnodiging in, namelijk om je te verbinden aan een christelijke gemeenschap. Midden in de wereld sta je niet alleen. Christus is bij je, niet alleen door de aanwezigheid van de Heilige Geest, maar ook door je verbondenheid met een geloofsgemeenschap. Bonhoeffer heeft dat treffend beschreven in zijn boek ´Gemeinsames Leben´ (in het Nederlands vertaald als ´Leven met elkander´).

De christelijke gemeenschap is plaatselijk en tegelijkertijd wereldwijd. Ze kan heel verschillende uitingsvormen hebben: van een klein reisgezelschap, een lokale huisgemeente, een studenten-bijbelkring, tot duizendkoppige menigte die elke zondagmorgen bijeenkomt in de Sacré Coeur in Parijs of in Redeemer Church in New York of in de St. Jan in Gouda. Hoe miniem, hoe omvangrijk de lokale christelijke gemeenschap ook is, je vindt er nagenoeg altijd de kleine kernen waaraan de gemeenschap haar kracht ontleent. Kleine groepen of kringen waarin mensen samenkomen rondom de Bijbel, lofprijzing en gebed.

➔ Zulke kringen combineren de eenvoudigste vorm van liturgie met de krachtigste vorm van christelijke gemeenschap. Hieronder staat nu een stelling, die je prikkelt om over de betekenis van de kleine kring, huiskring of Bijbelkring na te denken. Je kunt eerst proberen over de stelling na te denken en dan hoofdstuk 4 van het Woord in ons Midden lezen, of omgekeerd, eerst hoofdstuk 4 lezen en dan je bezig houden met de stelling.

➔ ´Zonder Bijbel(studie)groepen of huiskringen kan de christelijke gemeente niet bloeien!´

	Mee eens, want…	Mee oneens, want…
Argumenten uit de Bijbel	…….	…….
	…….	…….
	…….	…….
Argumenten uit de kerk- en zendingsgeschiedenis	…….	…….
	…….	…….
	…….	…….
Actuele argumenten	…….	…….
	…….	…….
	…….	…….

Doelgericht zijn in Bijbelstudie en op de Bijbelkring

Het woordje doelgerichtheid roept bij sommige christenen de nodige kriebels op. Alsof je altijd weet waar je uit moet komen. Doelgerichtheid heeft iets opzettelijks, je bent vooringenomen, je weet al waar je heen moet, je moet alleen de weg erheen nog een beetje uitstippelen. Maar is het leven niet veel meer een ´avontuurlijke wandeltocht´, waarvan je echt niet weet wanneer je waar uitkomt. Is de weg niet belangrijker dan het doel? Het is goed te begrijpen dat sommige christenen erg enthousiast zijn over de boeken van Rick Warren ´Doelgericht christelijk leven´ en ´Doelgerichte gemeente´. ´Hij geeft tenminste duidelijk aan waar we heen moeten, aan welke doelen we moeten werken.´ Maar andere christenen vinden die boeken ´typisch Amerikaans´. ´Warren heeft niets met geloof als intuïtie, elke dag weer opnieuw als geschenk ontvangen, en met onderweg zijn´.

In de Bijbel is er geen scherp geslepen tegenstelling, maar wel spanning tussen die twee benaderingen. De apostel Paulus is duidelijk doelgericht als hij het christelijk leven vergelijkt met een wedloop of een toernooi. Het gaat maar om één ding: de prijs te halen. Als christen ga je voor goud, niets minder. Vergelijk onder meer Fil. 3 vers 14vv. Tegelijkertijd worden christenen geroepen om te ´wandelen´. Dan gaat het niet zozeer om het doel, maar om de weg zelf, hóe je loopt. Wandelen is ontspannen, je doet het niet zo doelgericht maar wel bewust van wie je bent, waar je bent en hoe je erbij loopt. Vergelijk Psalm 116 vers 9 en ook weer Fil. 3, maar nu vers 17-21. Dezelfde soort spanning vinden we ook in 2 Petrus 3, als het gaat om de toekomst van de wereld. Petrus roept op tot ´wachten´ én ´haasten´ (2 Petr. 3 vers 12 vv).

Vooraf, twee doordenkertjes. Ga eens na of je het ermee eens bent of niet.

1. *´Als je aan de slag gaat en geen visie hebt, ben je wel actief, maar niet vruchtbaar.´*

   Mee eens/oneens, want :

   ……

   ……

2. *´Als je geen doel stelt, weet je zeker dat je het raakt…´*

   Mee eens/oneens, want:

   ……

   ……

Waarom zouden we de Bijbel lezen…?

Het ´wandelen en jagen´, ´wachten en haasten´ is ook van toepassing op het samen lezen van de Bijbel. Als je Bijbelstudie ziet als ´wandelen´, zul je je verbazen over wat je onderweg tegenkomt. Je komt op plekken waarvan je het bestaan niet vermoedde. Als je meer doelgericht bent in je benadering van de Schrift, zul je graag toe willen werken naar ´toepassingsvragen´ en zoek je naar vrucht en naar zichtbaar resultaat.

1. Wat is volgens jou het doel van lezen en bestuderen van de Bijbel?

……

……

……

2. Wat zeggen de volgende Bijbelgedeelten over het belang en het doel van Bijbelstudie?

Ezra 7 vers 6-10:

……

……

Johannes 20 vers 31:

……

……

Romeinen 15 vers 4:

……

……

2 Timotheus 3 vers 14-17:

……

……

2 Petrus 1 vers 19, 20:

……

……

3. Wat is volgens jou het doel van het *gezamenlijk lezen en bestuderen* van de Bijbel?

(Als je wilt kun je hierbij ook de volgende teksten raadplegen: Ps. 22 vers 23, Johannes 17 vers 20-23, Hand. 8 vers 30-35, 1 Kor. 12 vers 1-12; Col. 3 vers 16. Hebr. 10 vers 23-25.)

……

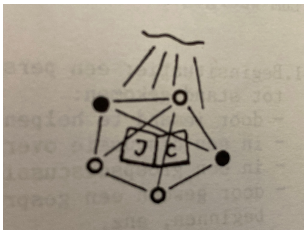
……

4. Welk oogmerk (openlijk of verborgen) springt er op de kring waar jij het meest vertrouwd mee bent (of was) uit? Kon je je daarin vinden? Waarom wel/niet?

……

……

(!) Waar gaat het nu om bij het samen luisteren naar de Bijbel? Kun je je in het onderstaande vinden, of heb je er nog kanttekeningen bij?

……

……

- Een verzameling deelnemers, kringleden met geïnteresseerden. Ze werken sámen. Er is aandacht voor elkaar.
- In het centrum staat de Bijbel. Meningen, gedachten, gevoelens van iedereen tellen mee, maar dé autoriteit is Christus die door Zijn Woord in het midden wil zijn.
- De kringleider of studieleider heeft de studie voorbereid, gedacht aan liederen en gebeden en heeft een specifiek plan gemaakt aan de hand waarvan hij/zij de groepsstudie leidt.
- De kring-/studieleider zorgt dat de verschillende onderdelen goed tot hun recht komen: bijpraten, zingen en bidden en vooral echt luisteren naar wat de Bijbel zegt. ´Door middel van gerichte vragen betrekt hij alle deelnemers bij het gesprek en bij het Woord.
  - Er is geen sprake van ´bilaterale communicatie´, maar van een écht groepsgesprek!
  - De deelnemers ontdekken zelf de betekenis en relevantie van het Bijbelgedeelte!
- De studie staat uiteindelijk onder de leiding van de Heilige Geest.

In Het Woord in ons Midden worden drie belangrijke leerroutes genoemd, die ervoor moeten zorgen dat de Bijbelkring echt functioneert zoals hij bedoeld is. Zie hoofdstuk 5, p. 68 t/m 72. Deze drie zijn:

I Kennis en vaardigheden opdoen

II Het onderhouden van de christelijke gemeenschap

III Betrokken zijn op de omgeving (´De vensters opendoen´)

→ Bijbelkringen missen als regel een goede balans tussen deze drie leerroutes! Er is er altijd wel één die domineert. Ga dat eens na bij de kring die je het afgelopen jaar meemaakte.

Ik zie dat het wel/niet waar is , want:

……

? Wat je met je kring zou willen bereiken…

5. Wat zou je willen bereiken met je kring wat betreft het opdoen van kennis en vaardigheden (bijvoor beeld na een half jaar, of na een jaar). Probeer dat in concrete, ´meetbare´ termen te beschrijven.

……

……

6. Wat zou je - na een halfjaar of een jaar - bereikt willen hebben met je kring wat betreft het omgaan met elkaar?

……

……

7. Wat zou je bereikt willen hebben als het gaat om de betrokkenheid van de kring bij de omgeving (gemeente, wijk, dorp, stad, wereld…)?

……

……

Je kunt tenslotte hoofdstuk 5 van WioM lezen en je antwoorden vergelijken met wat op pagina 72 staat.

Van wal steken en koers houden

De meeste mensen die voor het eerst een kring gaan leiden, vinden dat spannend. *Positief spannend*: Welke interessante mensen ga ik ontmoeten? Mooi om een tijd met elkaar op te trekken! Ik zie ernaar uit dat we als kringleden van elkaar leren! Maar ook *negatief spannend*: Komen er ook figuren die zich ontpoppen als dwarsliggers? Hebben we elkaar wel genoeg te vertellen? Zulke verschillende mensen, gaat dat geen spanningen geven? Het enige, en ook belangrijkste dat je als kringleider kunt doen is: *bidden, goed voorbereiden, je positieve en negatieve gevoelens onder ogen zien en loslaten*. Met dat laatste wordt bedoeld: erken die gevoelens, maar ga ze niet heftig bestrijden, loop er ook niet voor weg, maar probeer ze nadat je ze onder ogen hebt gezien, naast je neer te leggen door tegen jezelf te zeggen: ´Het maakt voor de kring niet uit wat voor gevoelens ik erover heb, het is niet nodig om het mezelf moeilijk te maken met overdreven verwachtingen of met irreële angst.´ Verderop geven we veel meer aandacht aan de voorbereiding, het sturen met goede vragen en het begeleiden van het groepsproces met een open en ontvankelijke houding. In dit onderdeel van het werkboek geven we een nieuwe metafoor aan de kring, namelijk de kring als schip, laten we zeggen: een zeilboot. Kort en goed: waar moet je van te voren aan denken als je de boot van de kring vaarklaar wilt hebben en hoe houd je hem in de vaart als je eenmaal op het water zit. Als je wel eens gezeild hebt weet je dat het aankomt op een goede voorbereiding. ´Zit alles op z´n plek; slingert er geen losse bagage op het dek; kent iedereen de instructies; werkt het kompas goed; hebben we voldoende landvasten aan boord?´ Etc. En als je eenmaal vaart, moet iedereen bereid zijn naar de stuurman te luisteren, weet iedereen waar hij of zij op moet letten als de boot overstag gaat, wat je moet doen als er iemand overboord valt etc.

Voorbereiding voor de afvaart.

Ga na of je het eens bent met de volgende stelling.

´Je kunt pas uitvaren, als het ´schip van de kring´ op de volgende onderdelen gereed is´:

- De crew (groep) heeft onderling goed kennisgemaakt; ze weten enigszins wat ze aan elkaar hebben.
- Elk bemanningslid (kringlid) heeft zijn of haar verwachtingen over de zeiltocht kunnen uitspreken.
- Er zijn duidelijke afspraken gemaakt voor tijdens de tocht (data, tijden, werkvormen, taakverdeling)

- Iedereen is op de hoogte van de havens die we willen bereiken. (In een voorbereidende gesprek zijn verwachtingen van de deelnemers gekoppeld aan de doelen die we met elkaar willen bereiken.)
- De rol van de stuurman (kringleider of kringcoördinator) is voor iedereen helder.
- Iedereen is zich goed bewust van de thuishaven (plek van de kring in het grotere geheel van een vereniging of gemeente).

Hier ben ik het wel/niet mee eens, want:

……

……

……

Van wal steken

In het WioM staan op p 76 – 82 hoe je als kringleider/-coördinator de startbijeenkomst invult. Zeker als (enkele) kringleden nieuw zijn, is het belangrijk hier tijd voor te nemen.

? Wat wil je de eerste kringbijeenkomst bereiken en hoe ga je die invullen? Laten we zeggen dat je mikt op een ontspannen ontmoeting waar op drie punten een goede start wordt gemaakt: 1. Iedereen weet wat er van hem of haar wordt verwacht (informatie); 2. Er is in ontspannen sfeer kennis gemaakt; de een is voor de ander niet meer (heel) vreemd (contact); 3. Ieder is gemotiveerd om te ontvangen en om te geven (iedereen wil leren en wil een doel te bereiken verder dan de eigen horizon (motivatie).

Een creatieve vorm om (opnieuw) kennis met elkaar te laten maken: Neem een set (± 25) oude ansichtkaarten met heel verschillende plaatjes mee, laat iedereen er één uitkiezen en er wat over vertellen in de groep. Het is natuurlijk de bedoeling dat je een plaatje kiest dat iets zegt over jou, over je (toekomst)verwachting, je sterke punten of je valkuilen etc. Als de kringleden elkaar al goed kennen, kan ieder voor iemand anders een kaart te pakken en er iets over te vertellen

8. Maak een opzet voor de eerste kringbijeenkomst, waarin je creatieve kennismaking combineert met een gesprek over doelen en verwachtingen, een informatieronde houdt en afsluit met een korte Bijbelstudie en voorbede voor elkaar. Met welke opzet steek je van wal?

a. ……

b. ……

c. ……

d. ……

Etc.

! *Conflicten*

In grote zeilraces zoals de Volvo Ocean Race, waarbij kleine jachten maandenlang over de oceanen zeilen, komt het aan op goede voorbereiding en op goede uitrusting. Maar tijdens de vaart is er één element dat telkens de doorslag geeft: de teamgeest. Een goed team kan tegenslagen (die altijd wel ergens opduiken) snel verwerken, maar de vaart gaat er letterlijk uit als de crew energie verspilt aan voortetterende conflicten.

? Als de kring dynamisch is, als mensen zich geven, als ze zich vrij voelen om hun mening te uiten, kun je absoluut tegenslagen verwachten in de vorm van *sluimerende conflicten.* Hoe kun je die tijdig onderkennen of misschien ook vóór zijn?

9. Welke factoren zouden op jouw kring het begin van een conflict kunnen betekenen?

a. …….

b. …….

c. ……..

Hoofdstuk 7 van het WoiM beschrijft groepsprocessen en gaat ook in op het ontstaan van conflicten en wat de kringleider daar eventueel aan kan doen. Sleutelwoorden voor een goed groepsproces zijn ´betrokkenheid´ en ´duidelijkheid´.

10. Hoe kun je de betrokkenheid van je kringleden bevorderen? (Schrijf een paar punten voor jezelf op en lees daarna nog eens p. 88 en 89 van het WioM.)

a. …….

b. …….

c. ……..

11. Hoe kun je duidelijkheid op de kring bevorderen (en vaag gepraat buiten de deur houden)? (Schrijf weer een paar punten voor jezelf op en vergelijk dat met p. 90 en 91 van het WioM.)

a. …….

b. …….

c. ……..

Groeien in gebed.

Veel kringleden komen pas op een Bijbelkring voor het eerst in aanraking gebracht met het bidden in een groep. Ze vinden het moeilijk, durven niet te bidden waar anderen bij zijn of zijn niet vertrouwd met een kringgebed. Kennelijk is het veel makkelijker om samen te spreken over God dat samen te spreken mét God. Als dit echt speelt of gaat spelen in de groep, zou je kunnen besluiten om één of twee kringbijeenkomsten aan het thema gebed te wijden. Eén van de mogelijkheden is daarbij om hoofdstuk 8 van het WioM op de kring te bespreken. Laat iedereen het dan ook van te voren lezen!

Waar zou je zelf als kringleider om willen bidden, (en waar zou je dus met je kring naar toe willen groeien) als het gaat om het functioneren van het gebed op de kring? Neem hoofdstuk 8 nog eens door en formuleer daarna voor jezelf en de kring ´groeidoelen wat betreft het kringgebed´.

12. Aan het einde van het kringseizoen hebben kringleden geleerd om:

a. Bijv. een persoonlijk gebed uit te spreken waar anderen bij zijn.

b. ……

c. ……..

13. Hoe ga je, naast je persoonlijke voorbede, aan die ´groeidoelen´ werken in de komende zes maanden?

a. ……..

b. ……

c. ……..

➔ Ga eens na wat je vindt van de onderstaande stellingen en wissel je gedachten in de groep uit. Misschien wil je één of meerdere punten naderhand ook op je kring ter sprake brengen.

(1) ´De kring kan pas floreren als het kringgebed op die kring bloeit.´

(2) ´Om kringleden te helpen bepaalde gebedshoudingen serieus te nemen, moet je die ook op de kring beoefenen.´

(3) ´Er kunnen goede redenen zijn om met een kring af te spreken om een tijdje, bijv. een dag, te vasten.´

Vóórs en tegens:

	Stelling (1)	**Stelling (2)**	**Stelling (3)**
Voor:			

Tegen:		
Argumenten:		

Als het goed is gaan lofprijzing, dankzegging, (schuld)belijdenis, voorbede steeds meer een vaste plek krijgen op de kring. Ze komen op den duur haast als vanzelf naar voren. Als je echt luistert naar het Woord van God, naar elkaar en oog hebt voor de context (gemeente, samenleving) van je kring, kan dat niet anders. Luisteren leidt tot bidden en bidden leidt tot handelen: weet je nog, van ´meditatio´, naar ´oratio´, naar ´actio´! De bronnen van een bloeiend kringgebed (of er nu één bidt of meerderen bidden laten daarbij in het midden) zijn kortweg: (1) het besproken Bijbelgedeelte, (2) de persoonlijke situatie van de kringleden, (3) de context van de kring.